

ربا خواری جنگ با خدا

دعای بزرگ و قطعی شدن جامعه

سخن از طرق کنترل ثروت در جامعه انسانی از دیدگاه اسلام بود، و از نخستین گام، یعنی مبارزه با ربا خواری، شروع کردیم، همان ربا و بهره پول که مانند موربانان ریشه اقتصاد سالم را می خورد و نابود میکند و بجای آن بک اقتصاد نامتعادل و توأم با استثمار و ظلم و ناسد به وجود می آورد اکنون برای توضیح بیشتر نظری به بخشی از آیات و روایات الهام آفرینی که در این زمینه وارد شده است می افکنیم تا نظر اسلام را توأم با بیان فلسفه این حکم از درون آنها استخراج کنیم .
تبلذکر این نکته کاملاً ضروری که در عصر ظهور اسلام آنچنان مردم جاهل در مکتب اسلام

لجزاز ربا خواری و عوارض ناشی از آن فرورفته بودند که جای برای آن نبود همان گونه که روش اسلام است در اینکه مواردی که آن دوگونی فوق العاده زیادی باشد بخیست اختطاری کند ، بمدیه اختطار شده تر و شدیدتر متوسل می گردد، سپس لیبی صریح و تحریم مطلق را بیان می دارد تا کاملاً محکم خدا جا بیفتد، و راسخ و ریشه دار گردد .
درسوره روم آیه ۳۹ که نخستین رنگ خطر در زمینه ربا خواری به صدادر آمده چنین می خوانیم :

وما آتیتم من ربا لیربوا فی اموال الناس فلا یربوا عندالله و ما آتیتم من زکاة تریدون به وجه الله فاللک

هم المضعفون :

و آنچه را از ربا بعنوان زیادتی در اموال مردم می بردازید بسبب زیادتی (مقام و مرتبه) در پیشگاه خدا نخواهد بود اما آنچه را بعنوان زکاة برای رضای خدای می بردازید آنها اموال شمارا در حقیقت چند برابر می کند این در حدود یک اندر ز و اختطارات درسوره شاعدر آیه ۶۰-۶۱ میفرماید چهار چیز سبب شد که ما «طبیبات» را بر قوم یهود تحریم کنیم مگر ری، بازداشتن مردم از راه خداوند ، ربا خواری و خوردن مال مردم از طریق باطل (فیظلم من الذین هادوا حرمنا علیهم طبیبات احوال لهم و بعدهم عن سبیل الله کثیرا و اخذهم الربا و قد نهوا عنه و اکلیهم اموال الناس بالباطل)

تحریم «طبیبات» (با کیزه ها) ظاهرش ضربه به بعضی از انواع گوشت حلال است که بعنوان مجازات بر یهود تحریم شد ، و اما باطنش نباید اشاره به معنی وسیعتری است، به یکنزدگی با کیزه، اقتصاد با کیزه، و خلاصه جامعه با کیزه توأم با اقتصاد سالم است .

درسوره آل عمران آیه ۱۳۰ نحن یخفن ذاختر شده است و نوحی از ربا که در آن زمان رایج بوده یعنی عثمان «ربای مضاعف» (ربای اصل و فرخ) صریحاً مورد نوبی قرار

گرفته است و میفرماید یا ایها الذین آمنوا لا تأکلوا الربا باضعافاً مضاعفاً و اتقوا الله لعلکم تفلحون) و با این ترتیب ترک این نوع ربا وسیله ای برای رسیدن به فلاح و مستگاری فرد و جامعه معرفی شده است سرانجام درسوره بقره در آیه ۲۷۸ و ۲۷۹ تحریم قاطع و نهی صریح با عبارات کوبنده ای بیان شده است یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله و ذروا ما بقی من الربا ان کنتم مومنین فان لم تفلحوا فاذنوا بحرب من الله و رسوله فان تبتم فلکم رؤس اموالکم لا تظلمون ولا تظلمون :

ای مؤمنان تقوا پیشه کنید و آنچه از ربا باقی مانده استرها سازید اگر راستی ایمان دارید و اگر چنین نکنید خداوند و پیامبرش بشما اعلام جنگ می دهد (۱) و اگر توبه کنید اصدل سرمایه های خود را می توانید دریافت کنید که نه ظالم باشید و نه مظلوم !

تعبیر به داعلان جنگ در قرآن مجید تنها در باره همین گناه کبیره آمده است و این دلیل بر آن است که این گناه دارای خصوصیاتی است که در سایر گناهان نیست، چرا که جنگ با بندگان خدا مستضعفان است، و جنگ با آنها در واقع جنگ با خداست . عجیب اینکه در آیاتی که قبل از این آیه

(۱) بعضی با اشتباه این جمله را چنین معنی کرده اند : «اگر اینکار را نکنید اعلام جنگ با خداست» ولی صحیح همانست که در بالا گفته شد (دقت کنید)

در دوره بقره آمده، رباخواران، به یک بیسار روانی تشبیه شده‌اند که قادر بر حرکت نیست و نمی‌تواند بر روی پای خود - به ایستد .

این معنی یا اشاره به وضع آنها در زندگی این جهان است و یاد در ستاخیز که آنهم نتیجه و بازتاب اعمال این جهان محسوب میشود و در هر حال نشان می‌دهد که آنها همچون کسانی هستند که هرگز نمی‌توانند تعادل خویش را حفظ کنند حتماً باید همچون زالو خون دیگری را بکشند و از دسترنج دیگری دزدی کنند ، و در نتیجه تعادل اقتصادی را با جنون ثروت بهم می‌زنند که نتیجه اش سر انجام دامن خود آنها را نیز خواهد گرفت و به‌دیار عدم خواهد فرستاد .

و باز جالب اینکه در ذیل همان آیه خداوند مجازاتی برای آنها تعیین کرده که مخصوص کافران است مفرماید هر کس بعد از موعظه و اندرز الهی باز این عمل را تکرار کند از اصحاب دوزخ است و در آن جا جاودانه خواهد ماند او من عاد فاولئك اصحاب النار هم فيها خالدون) جامع علوم انسانی
آیا این دلیل بر آن نیست که رباخواری تدریجاً ایمان انسان را چون موربانه می‌خورد و سرانجام شخص رباخوار بی‌ایمان از دنیا می‌رود ؟

* * *

(۱) وسائل جلد ۱۲ صفحه ۴۲۶

(۲) وسائل جلد ۱۲ صفحه ۴۲۷

مکتب اسلام

در متون احادیث اسلامی نیز در مورد رباخواری بحثهای فراوانی دیده می‌شود که چند نمونه آنها را نظر می‌گذرانیم

۱- در حدیثی می‌خوانیم فی الماخذ رسول الله الموحزة التي لم يسبق اليها شر المكاسب كسب الربا) «از سخنان بسیار کوتاه و پر معنی رسول خدا که بیش از او کسی این چنین نفرموده است که بدترین درآمدها درآمد ربا است (۱)

یعنی از نظریه اسلام (ص) رباخوار از همه شغلها و درآمدهای نامشروع کثیفتر و نیکین تر و آلوده تر است و اگر وسعت کسبش را در نظر بگیریم خواهیم دید این گونه درآمد تا چه حد کثیف و منفور است

۲- امام صادق در حدیثی مفرماید : اذا اراد ابله بقوم هالکاً ظهر فيهم الربا هنگامی که خداوند بخواهد جمعی را نابود کند در آنها ربا آشکار می‌شود (۲)

مفهوم این سخن آنست که ثروت تخریبی ربا آن حد زیاد است که می‌تواند جامعه ای را نابود ی بکشد .

در روایت دیگری می‌خوانیم کسیکه کمترین مقدار از اموال ربا زد او باشد همیشه در لعنت خدا و فرشتگان گرفتار خواهد بود (لم يزل في لعنة الله و الملائكة ما كان منه عنده قيراط)

کوتاه سخن اینکه موضعگیری اسلام در برابر مسأله ربا آنچنان صریح و قاطع و آشکار است که جای هیچگونه تردید و شک و شبیه

بقیه در صفحه ۵۸

انصاری، میرزای شیرازی آخوند محمد کاظم خراسانی و استاد متأخرین آقا ضیاء السدین عراقی قدس الله اسرارهم هم طراز و هم پایه دانسته اند چرا که از مکتب آن مرد خدا بزرگ مردانی برخاسته اند که هر یک به توبه خود یک سرفصل تاریخ ساز و صاحب مکتب فکری و عقیدتی شکوهمندی بوده اند. در اینجا با توجه و شناخت شخصیت های برجسته روحانیت معاصر که بر چسمداران ارشاد امت و رهبری جهان اسلام را بر عهده دارند.

بخوبی می تواند ارزش مکتب انسان ساز و مقام رفیع علمی شخصیت بارز اسلامی را معرفی کند.

از بین بالغ بر شصده تن شخصیت های برجسته علمی و اسلامی که در حوزه علمیه و مکتب تدریس آیت الله حائری تربیت یافته اند اکثریت توسط به اتفاق آنان، نامداران جهان اسلامند.

زندگینامه آیت الله حائری.

مرحوم آیت الله حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی، که یکی از بارزترین فضیلاهی حوزه میرزای بزرگ، مرحوم حاج میرزا محمد حسن شیرازی در سامره بوده و سپس در حوزه مرحوم میرزا محمد تقی میرزای دوم و سید محمد فشارکی هم شرکت فرموده، خود به سال ۱۲۷۶ در قزوین بهر جریزید چشم به جهان گشوده است.

وی که بسال ۱۳۱۶ به دعوت علماء و بزرگان شهر اراک، به آن شهر عزیمت نمود و چند سالی در آنجا توقف و اقامت کرد، هنگامی که برای همیشه به شهر قم آمد و در محل اقامت در آن شهر افکنده، با عزمی راسخ و اراده ای آهنین در کنار رفیقان نور بانوی بزرگوار اسلام حضرت فاطمه معصومه (ع) سنگ بنای حوزه علمیه را بجای نهاد و با تلاش و کوشش بگری توانست در اندک مدتی نظریه مجامع علمی جهان را با دانش معطوف دارد.

در حقیقت میتوان گفت، توقف و اقامت حضرت آیت الله شیخ عبدالکریم حائری یزدی در شهر قم و پایمردی و همتی که در جهت تشکیل حوزه علمیه قم - خرج داد اساس و شالوده ریزی حوزه کنونی قم گردید.

آیت الله حاج علوم انسانی

بقیه از صفحه ۱۲

که از ربا خواری چه به صورت فردی
و چه به صورت بانگهای ربا خواری پاک
سازی نشده جامعه اسلامی به معنی
واقعی کلمه نیست (ادامه دارد)

آی را، حتی برای کسانی که تازه مسلمان
شده اند و در محیط اسلام گام نهاده اند باقی
نی گذارد که یک جامعه اسلامی مادام

